

Intervenció arqueològica a la plaça Isidre Nonell, s/n

Codi M.H.C.B. 058/08

Barcelona, el Barcelonès
2 de juliol de 2008

2

Núria Cabañas Anguita

Mataró, 28 de juliol de 2008

SUMARI

1.	SITUACIÓ	3
2.	MARC GEOGRÀFIC I GEOLÒGIC	3
3.	CONTEXT HISTÒRIC I ARQUEOLÒGIC	3
3.1.	Notícies històriques.....	3
3.2.	Antecedents arqueològics.....	3
4.	MOTIVACIÓ I OBJECTIUS	4
5.	FONAMENTS DE DRET	4
6.	TREBALLS REALITZATS	4
7.	METODOLOGIA.....	4
8.	RESULTATS DE LA INTERVENCIÓ	5
9.	LLISTAT D'UNITATS ESTRATIGRÀFIQUES	5
10.	AFFECTACIÓ DE LES RESTES ARQUEOLÒGIQUES	5
11.	CONCLUSIONS.....	5
12.	BIBLIOGRAFIA	6

ANNEX 1. DOCUMENTACIÓ ADMINISTRATIVA

ANNEX 2. DOCUMENTACIÓ FOTOGRÀFICA

ANNEX 3. DOCUMENTACIÓ PLANIMÈTRICA

FITXA TÈCNICA

Lloc de la intervenció	Plaça Isidre Nonell s/n
Població i comarca	Barcelona, el Barcelonès
Jaciment/s arqueològic/s	Ciutat de Barcelona
Coordenades UTM	X=431104/ Y=4582027/ Z= 10,70
Promoció	Vodafone
Execució obra	COSESA
Execució intervenció	Actium Patrimoni Cultural, SL
Direcció tècnica	Núria Cabañas Anguita
Tipus d'intervenció	Preventiva
Activitat autoritzada	Control de moviment de terres i excavació arqueològica
Dates autoritzades	Del 5 al 9 de maig de 2008 Del 25 de juny al 2 de juliol de 2008
Dates d'execució	2 de juliol de 2008
Codi del MHCB	058/08
Paraules clau	Control obra rasa
Resum	L'empresa Vodafone havia de realitzar una rasa per a la seva xarxa de subministrament de telecomunicació. Durant el control del rebaix del subsòl no s'han documentat restes arqueològiques.

1. SITUACIÓ

La intervenció arqueològica es situa a la Plaça d'Isidre Nonell s/n davant del carrer dels Capellans, al barri de la Catedral dins el districte de Ciutat Vella de Barcelona.

2. MARC GEOGRÀFIC I GEOLÒGIC

La zona on s'ha desenvolupat la intervenció, el barri de la Catedral, és una zona geològicament formada per terrenys quaternaris. En temps històrics discorrien prop d'aquest indret diverses rieres que menaven des de la serralada de Collserola i zona alta del Pla de Barcelona fins al mar. Una d'aquestes rieres discorria, aproximadament per l'actual avinguda del Portal de l'Àngel i una altra, per l'antiga Riera de Sant Joan, via que discorria, aproximadament, per l'actual via Laietana.

3. CONTEXT HISTÒRIC I ARQUEOLÒGIC

3.1. Notícies històriques

L'ocupació d'aquesta zona està ben documentada des d'època romana, tot i quedar fora del nucli emmurallat de *Barcino*. Posteriorment, ja en època medieval, amb l'expansió de la ciutat més enllà del perímetre romà, aquest sector va ésser ocupat per la Vilanova dels Arcs a partir, aproximadament, del segle X. Aquesta vilanova va ésser un dels burgs que es varen situar al voltant de l'obsolet recinte fortificat, especialment a tocar de les quatre portes que s'obrien a l'antiga muralla romana. Tot indica que el topònim d'aquest burg prové del fet que, per aquest indret, menaven els aqüeductes que abastien la ciutat des d'època altimperial, tal com encara podem observar a la plaça Duran i Bas, a pocs metres de la zona que ens ocupa, on en una paret mitgera es pot apreciar part d'un d'aquests aqüeductes.

3.2. Antecedents arqueològics

L'any 1988, en enderrocar una finca al carrer de Duran i Bas, es va posar al descobert un tram d'un dels aqüeductes que abastia d'aigua la colona romana de *Barcino*. L'aqüeducte s'havia conservat en ser reaprofitat per tal de construir una de les parets mitgeres de la finca.

Entre l'abril i el setembre del 2004 es va dur a terme una intervenció arqueològica en extensió al solar delimitat pel carrer Capellans número 4 i carrer de Sagristans números 2-6. L'excavació va permetre documentar una fase constructiva baixmedieval amb reformes fins a època moderna i un elevat nombre de sitges i pous (MIRÓ, 2005: 143) .

Durant el mes de gener de 2008 es va dur a terme una intervenció arqueològica al carrer Capellans número 5, amb motiu de la realització d'una rasa per l'empresa Aigües de Barcelona. El control va permetre documentar algunes estructures murals i

les restes, possiblement, d'un pou relacionades amb la finca que s'hi ubicava amb anterioritat a l'actual i que dataria del segle XIX (GEA, M. inèdit)

4. MOTIVACIÓ I OBJECTIUS

La intervenció arqueològica ve motivada per la realització d'una rasa, a càrrec de l'empresa Vodafone, per a la seva xarxa de telecomunicació a la zona.

L'indret on es portà a terme l'actuació s'inclou en una zona d'interès arqueològic i històric, atès que es troba en el traçat d'un dels dos aqüeductes romans que surten de la plaça Nova i en l'àrea ocupada pels habitatges del burg o Vilanova dels Arcs d'època medieval.

5. FONAMENTS DE DRET

La intervenció és de caràcter preventiu, atenent la Llei 9/1993 30 de setembre del Patrimoni Cultural Català (DOGC 1807 de l'11 d'octubre de 1993) i el Decret 78/2002 de 5 de març del Reglament de protecció del patrimoni arqueològic i paleontològic (DOGC 3594 de 13 de març de 2002).

6. TREBALLS REALITZATS

Els treballs han consistit en el control d'una rasa de 45 cm d'amplada per 15 m de longitud que assolía una profunditat d'aproximadament 40 cm. La rasa es va realitzar de forma manual.

7. METODOLOGIA

Registre estratigràfic

La metodologia utilitzada per aquesta intervenció es basa en el mètode de registre Harris / Carandini, a partir del qual, totes les dades són recollides en un model de fitxa d'unitat estratigràfica (UE) on s'hi indica la descripció de cada unitat estratigràfica i la seva relació física respecte de les adjacents. La base de dades s'ha realitzat amb el programa Acces.

Topografia i planimetria

Les restes s'han vinculat geogràficament amb les coordenades UTM, per tal de documentar-les i facilitar la gestió de la informació. La topografia i la planimetria han estat tractats informàticament amb AutoCAD 2008.

Documentació fotogràfica

Per tal de deixar una constància visual dels treballs realitzats, així com de les restes aparegudes, s'ha realitzat un registre fotogràfic exhaustiu, utilitzant-se el format digital.

8. RESULTATS DE LA INTERVENCIÓ

La intervenció arqueològica ha consistit en el control del rebaix del subsòl atès que es tracta d'una zona d'espectativa arqueològica. No obstant, no s'han documentat ni estructures ni nivells arqueològics.

Estratigràficament s'ha identificat un primer nivell (UE 1) d'asfalt corresponent a l'actual nivell de circulació. Per sota d'aquest, va identificar-se un estrat de terra marró amb restes de materials constructius (UE 2) d'època contemporània d'uns 30 cm de potència que possiblement sigui el farciment d'una rasa anterior relacionada amb la col·locació d'antics serveis.

9. LLISTAT D'UNITATS ESTRATIGRÀFIQUES

UE 1: Asfalt. Nivell de circulació de l'actual plaça de 10 cm de gruix. Cobreix la UE 2. Apareix a una cota de 10,70 m s.n.m.

Cronologia: segle XX

UE 2: Nivell de terra marró amb restes de material de construcció de 30 cm de gruix. Cobert per la UE 1. Apareix a una cota de 10,60 m s.n.m.

Cronologia: segle XX

10. AFECTACIÓ DE LES RESTES ARQUEOLÒGIQUES

Durant el control arqueològic no s'han documentat restes arqueològiques i, per aquest motiu, no ha estat necessari el desmuntatge d'estructures.

11. CONCLUSIONS

La intervenció realitzada a la Plaça Isidre Nonell s/n de Barcelona no ha documentat cap estructura ni material arqueològic tot i tractar-se d'un indret d'expectativa arqueològica. Únicament s'ha identificat un nivell (UE 2) aportat en època contemporània per a la col·locació de serveis.

12. BIBLIOGRAFIA

AUTORS DIVERSOS (1982), Gran Geografia Comarcal de Catalunya. Volum 8, el Barcelonès i el Baix Llobregat. Barcelona.

GEA, M (inèdit): Memòria de la intervenció arqueològica al carrer Capellans, 5. Del 30 al 31 de gener de 2008. Mataró. Codi MHCB 012/08.

MIRÓ, C (2005), "Balanz de l'activitat arqueològica a la ciutat (setembre 2003 - desembre 2004)". *Quaderns d'arqueologia i història de la ciutat de Barcelona*, època II, 01, pàg. 133-149. Barcelona.

PUIG, F (Inèdit), Projecte d'intervenció arqueològica a la Plaça Isidre Nonell, s/n de Barcelona.

ANNEX 1. DOCUMENTACIÓ ADMINISTRATIVA

Expedient 437 K121 NB sobre l'autorització per a 2008 de la intervenció preventiva a: Plaça Isidre Nonell de ciutat Vella (Barcelona, Barcelonès), segons el procediment establert en l'article 14 i següents del Decret 78/2002, de 5 de març de 2002, del Reglament de protecció del patrimoni arqueològic i paleontològic.

Fets

1. El dia 25 d'abril de 2008, el senyor, Ferran Puig i Verdaguer, director del Museu d'Història de la ciutat de Barcelona, va presentar una petició per realitzar una intervenció arqueològica a : Plaça Isidre Nonell de ciutat Vella (Barcelona , Barcelonès) .
2. El dia 2 de maig de 2008, el Servei d'Arqueologia i Paleontologia va emetre informe favorable a l' esmentada sol·licitud.

Motivació

Obertura d'una rasa per l'estesa de cable de telecomunicacions en zona protegida pel planejament municipal.

Fonaments de dret

1. Article 47 i següents de la Llei 9/1993, de 30 de setembre, del patrimoni cultural català (DOGC núm. 1807).
2. Decret 78/2002, de 5 de març de 2002, del Reglament de protecció del patrimoni arqueològic i paleontològic (DOGC núm. 3594).

Resolució

Per tot això, resolc:

- 1: **Autoritzar** la realització d'una intervenció arqueològica preventiva d'acord amb les següents dades i condicions:

Lloc de la intervenció: Plaça Isidre Nonell de ciutat Vella (Barcelona , Barcelonès).

Persona o institució autoritzada: Museu d'Història de la ciutat de Barcelona .

Direcció de la intervenció arqueològica: Núria Cabañas Anguita (Actium SL).

Activitat autoritzada: Control moviment de terres, excavació arqueològica.

Termini de realització de la intervenció: 5 al 9 de maig de 2008 .

Lloc de dipòsit provisional de les restes: Museu d'Història de la ciutat de Barcelona .

La intervenció arqueològica o paleontològica autoritzada haurà de ser realitzada d'acord amb les disposicions de la Llei 9/1993, del patrimoni cultural català, i del Decret 78/2002, del Reglament de protecció del patrimoni arqueològic i paleontològic, així com en els termes descrits en la documentació presentada per a la tramitació de l' expedient.

2: Notificar aquesta resolució, tal i com disposa l'article 5.2 del Decret 78/2002, simultàniament a l'ajuntament del municipi afectat i a la persona interessada, amb l'advertiment que:

- Els particulars poden interposar recurs d'alçada contra aquesta resolució davant l'òrgan que l'ha dictat o davant del conseller de Cultura i Mitjans de Comunicació, en el termini d'un mes a comptar des de l'endemà de la recepció de la notificació, d'acord amb l'article 107 en relació amb els articles 114 i 115 de la Llei de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú, sens perjudici que es pugui interposar altre recurs que sigui considerat convenient.
- Les administracions públiques podran interposar, d'acord amb el que determina l'article 44 de la Llei 29/1998, de 13 de juliol, de la Jurisdicció Contenciosa Administrativa, recurs contenciós administratiu davant el Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, en el termini de dos mesos a comptar des de la notificació. Potestativament, dins el mateix termini, també podran efectuar el requeriment previ que determina el precepte legal abans esmentat.

Barcelona, 5 de maig de 2008

Josep M. Carreté Nadal
Director general del Patrimoni Cultural

Resolució signada pel Director General del Patrimoni Cultural. Aquest document només es vàlid a efectes de comunicació.

Expedient 437 K121 NB sobre l'autorització per a 2008 de la intervenció preventiva a la plaça Isidre Nonell s/n (Barcelona, Barcelona), segons el procediment establert en l'article 14 i següents del Decret 78/2002, de 5 de març de 2002, del Reglament de protecció del patrimoni arqueològic i paleontològic.

Fets

1. El dia 12 de juny de 2008 (registre d'entrada núm. 5994), el senyor Ferran Puig i Verdaguer, director del Servei d'Arqueologia del Museu d'Història de Barcelona, va presentar una petició per realitzar una intervenció arqueològica al carrer Avinyó 52 i carrer Milans núm. 2 i 7 (Barcelona, Barcelonès)
2. El dia 25 de juny de 2008 el Servei d'Arqueologia i Paleontologia va emetre informe favorable a l'esmentada sol·licitud.

Motivació

Realització d'una rasa de canalització per a l'estesa de tubs de cable de telecomunicacions en una zona protegida pel planejament municipal.

Fonaments de dret

1. Article 47 i següents de la Llei 9/1993, de 30 de setembre, del patrimoni cultural català (DOGC núm. 1807).
2. Decret 78/2002, de 5 de març de 2002, del Reglament de protecció del patrimoni arqueològic i paleontològic (DOGC núm. 3594).

Resolució

Per tot això, resolc:

- 1: **Autoritzar** la realització d'una intervenció arqueològica preventiva d'acord amb les següents dades i condicions:

Lloc de la intervenció: Plaça Isidre Nonell s/n (Barcelona, Barcelonès).

Persona o institució autoritzada: Museu d'Història de la Ciutat de Barcelona.

Direcció de la intervenció arqueològica: Núria Cabañas Anguita (ACTIUM SL.).

Activitat autoritzada: control (moviment de terres) i excavació arqueològica.

Termini de realització de la intervenció: del 25 de juny al 2 de juliol de 2008

Lloc de dipòsit provisional de les restes: magatzems Museu d'Història de la Ciutat de Barcelona

La intervenció arqueològica autoritzada haurà de ser realitzada d'acord amb les disposicions de la Llei 9/1993, del patrimoni cultural català, i del Decret 78/2002, del Reglament de protecció del patrimoni arqueològic i paleontològic, així com en els termes descrits en la documentació presentada per a la tramitació de l'expedient.

2: Notificar aquesta resolució, tal i com disposa l'article 5.2 del Decret 78/2002, simultàniament a l'ajuntament del municipi afectat i a la persona interessada, amb l'advertiment que:

- Els particulars poden interposar recurs d'alçada contra aquesta resolució davant l'òrgan que l'ha dictat o davant del conseller de Cultura i Mitjans de Comunicació, en el termini d'un mes a comptar des de l'endemà de la recepció de la notificació, d'acord amb l'article 107 en relació amb els articles 114 i 115 de la Llei de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú, sens perjudici que es pugui interposar altre recurs que sigui considerat convenient.
- Les administracions públiques podran interposar, d'acord amb el que determina l'article 44 de la Llei 29/1998, de 13 de juliol, de la Jurisdicció Contenciosa Administrativa, recurs contenciós administratiu davant el Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, en el termini de dos mesos a comptar des de la notificació. Potestativament, dins el mateix termini, també podran efectuar el requeriment previ que determina el precepte legal abans esmentat.

Barcelona, 25 de juny de 2008

Josep M. Carreté Nadal
Director general del Patrimoni Cultural

Resolució signada pel Director General del Patrimoni Cultural. Aquest document només és vàlid a efectes de comunicació

ANNEX 2. DOCUMENTACIÓ FOTOGRÀFICA

FOTO 1. Vista de la rasa durant el procés d'execució

FOTO 2. Vista general de la rasa

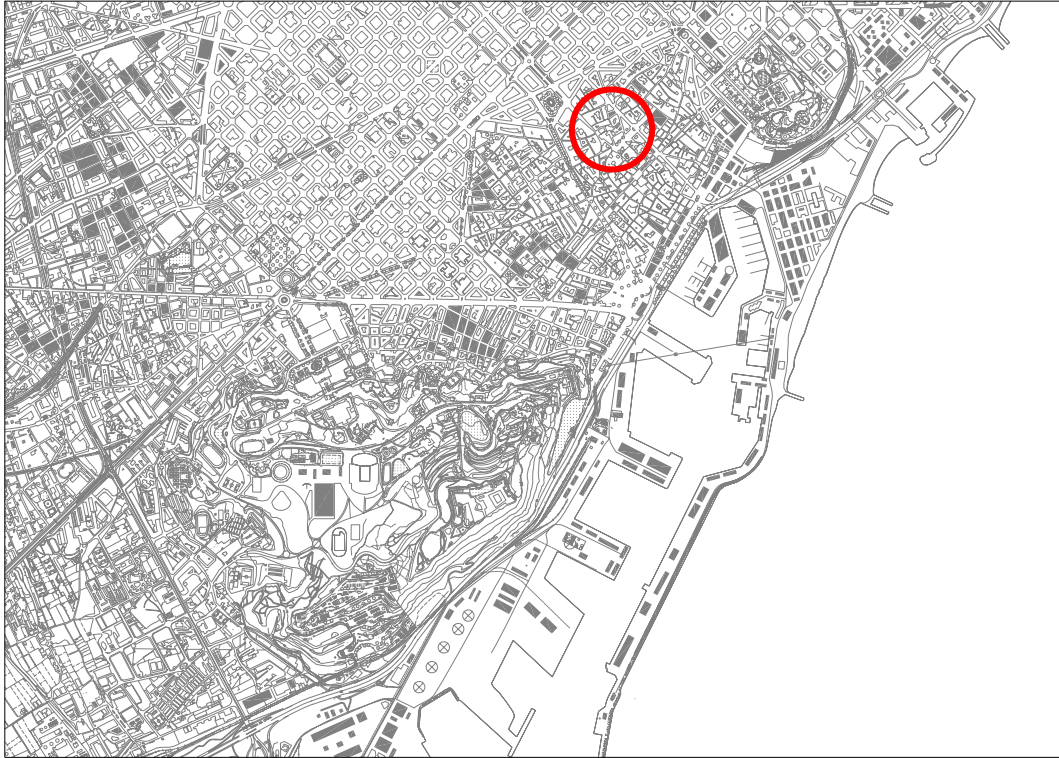

FOTO 3. Detall estratigràfic (UE 1 i 2)

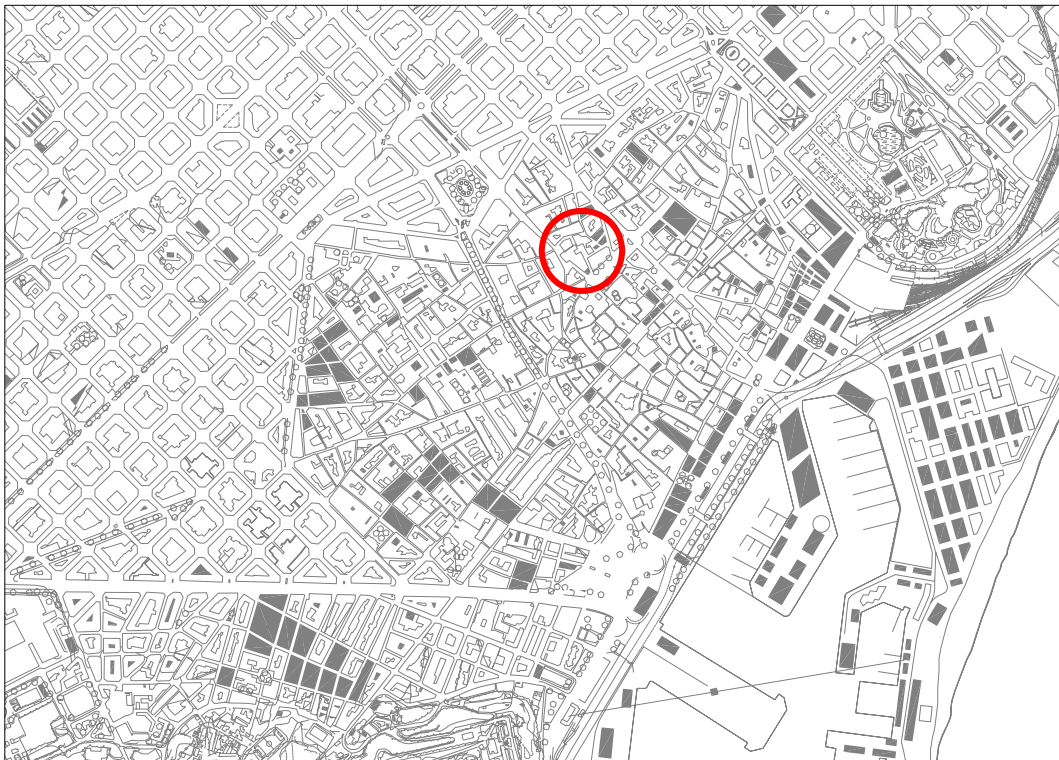

FOTO 4. Vista general de la rasa un cop finalitzada

ANNEX 3. DOCUMENTACIÓ PLANIMÈTRICA

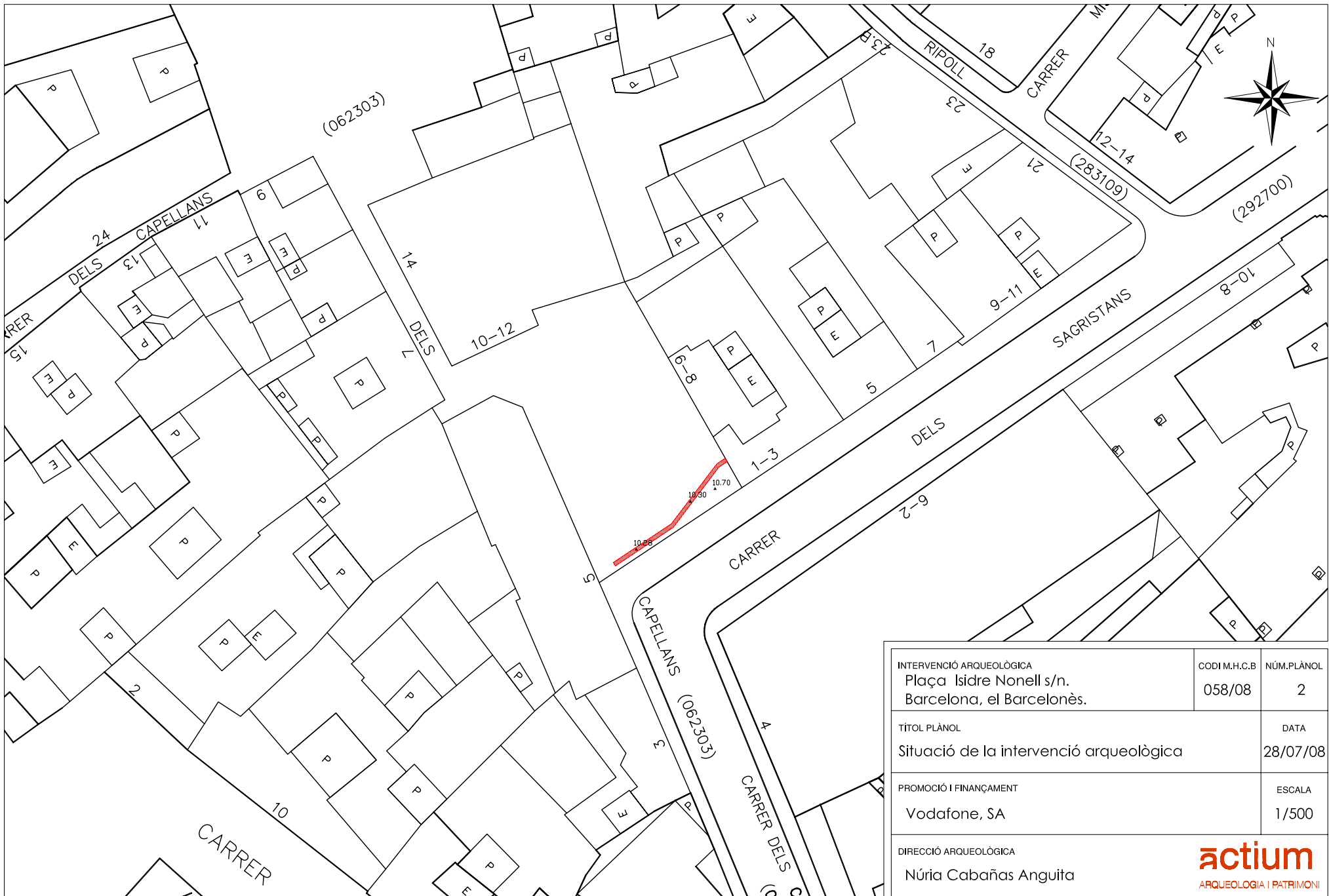

Topogràfic Escala 1:50.000

Topogràfic Escala 1:25.000

INTERVENCIÓ ARQUEOLÒGICA		TÍTOL PLÀNOL		CODI MHCB	NÚM.PLÀNOL
Plaça Isidre Nonell, s/n. Barcelona, El Barcelonès		Situació de la intervenció arqueològica		058/08	1
PROMOCIÓ I FINANÇAMENT	DIRECCIÓ ARQUEOLÒGICA	ESCALA	DATA		
Vodafone, SA	Núria Cabañas Anguita	1/50.000 1/25.000	28/07/08		

INTERVENCIÓ ARQUEOLÒGICA Plaça Isidre Nonell s/n. Barcelona, el Barcelonès.	CODI M.H.C.B 058/08	NÚM.PLÀNOL 2
TÍTOL PLÀNOL Situació de la intervenció arqueològica	DATA 28/07/08	
PROMOCIÓ I FINANÇAMENT Vodafone, SA	ESCALA 1/500	
DIRECCIÓ ARQUEOLÒGICA Núria Cabañas Anguita		actium ARQUEOLOGIA I PATRIMONI